

Ю. С. Дмитренко,
науковий співробітник,
Науково-методичний центр кадрової політики Міністерства оборони України

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ ОБРАХУНКУ РЕЗУЛЬТАТІВ ПОЛІГРАФНИХ ПЕРЕВІРОК У БЕЗПЕКОВОМУ СЕКТОРІ ДЕРЖАВИ

Y. Dmitrenko,
Researcher, Scientific and Methodological Centre of Personnel Policy of the Ministry of Defense of Ukraine

IMPROVEMENT MECHANISMS OF POLYGRAPH TECHNOLOGY BY USING THE TECHNIQUE OF CALCULATING POLYGRAPH EXAMINATION RESULTS SECURITY SECTOR STATE

З метою підвищення ефективності державного регулювання застосування поліграфних технологій у секторі безпеки і оборони України у статті запропоновано введення методики обрахунку результатів поліграфних перевірок у державних організаціях, а також у роботі приватних підприємств та громадських організацій, що застосовують у своїй діяльності поліграфні технології. Методика обрахунку результатів поліграфних перевірок включає такі етапи: оцінка якості поліграм; виявлення ознак реакцій; вибір інформативних ознак, що використовуються при порівнянні фізіологічних реакцій; правила перетворення результатів експертно-візуального порівняння вираженості інформативних ознак у числові оцінки; правила підсумовування балів, привласнених порівнюваним реакціям, і прийняття рішення на основі отриманих балів; вибір порогів прийняття рішення на основі нормативних даних. Введення зазначеної методики дозволить удосконалити механізми державного регулювання застосування поліграфних технологій в секторі безпеки і оборони України.

In order to increase the efficiency of state regulation of the use of polygraph technologies in the sector of security and defense of Ukraine, the article suggests to introduce the methods of calculation of the results of polygraph examination in the state organizations, as well as in work of private enterprises and public organizations which use polygraph technologies in their activities. The methods of calculation of the results of polygraph examination includes the following steps: assessment of the quality of polygrams; revealing of reactions signs; selection of informative features that are used when comparing physiological reactions; rules of transformation of the results of expert visual comparison of the intensity of informative features into numeric evaluation; rules of summation of the scores assigned to reactions compared, and making a decision based on the final scores; selection of the thresholds for decision making based on the normative data. The introduction of these methods will enable improvement of the mechanisms of state regulation of the use of polygraph technologies in the sector of security and defense of Ukraine.

Ключові слова: поліграф, методики обрахунку результатів поліграфних перевірок, поліграфні технології, сектор безпеки і оборони, правила підрахунку, оцінка.

Key words: polygraph, methods of calculation of the results of polygraph examination, polygraph technologies, sector of security and defense, the rules of calculation, assessment.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасна теорія національної безпеки проходить етап активного формування та динамічного розвит-

ку. Пошук надійних теоретичних засад організації системи стратегічного планування у сфері національної безпеки потребує її розгляду з погляду застосування найзагальніших політико-правових методів та інструментів діяльності держави, побудованих на базових принципах комплексності та сис-

темності і спрямованих на досягнення найвищого рівня національної безпеки [1]. Забезпечення національної безпеки викликало необхідність впровадження у секторі безпеки і оборони України нових методів отримання інформації, серед яких важливе місце займає проведення психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа. Проблема використання приладів та методик, які пройшли сертифікацію та перевірку щодо надійності та валідності застосування поліграфічних технологій в секторі безпеки і оборони залишається актуальною, а необхідність впровадження єдиних вимог до підрахунку результатів поліграфічних перевірок взагалі залишається поза увагою дослідників. З метою урегулювання вищезазначених питань, автор пропонує ввести методику обрахунку результатів поліграфічних перевірок в Україні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Достовірність результатів поліграфологічного обстеження повинна мати високий ступінь точності детекції правди або брехні, і багато в чому залежить від методики обробки отриманої інформації. Результати досліджень існуючих методів обробки психофізіологічної інформації та професійного обстеження на поліграфі знайшли своє відображення у наукових працях: Р.С. Белкіна, А.М. Волика, А.С. Сверстюка, О.І. Мотляха, С.М. Злепко, С.В. Тимчика, Р.С. Белзецького, Л.Г. Ковалюка, та ін.

Проблематику забезпечення національної безпеки досліджували такі вчені: О.Ф. Сальнікова, Г.П. Ситник, А.І. Семенченко, А.С. Сіцинський, М.В. Сіцинська, В.І. Гурковський та ін.

Питаннями використання результатів дослідження які регулюють застосування поліграфа, що корелюються з положеннями чинних нормативно-правових актів займалися: О.В. Белюшина, Г.К. Кравцова, Я.В. Комісарова, Т.А. Лешкович, Ю.К. Орлов, М.А. Селіванов, А.П. Сошніков. Проте аналіз наукових публікацій з окресленої проблематики доводить, що єдиного підходу до обрахунку результатів поліграфічних перевірок в Україні не існує.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є удосконалення механізмів застосування поліграфічних технологій шляхом використання методики обрахунку результатів поліграфічних перевірок у секторі безпеки і оборони України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

На сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами державній безпеці України визнано посягання на безпеку державних інформаційних ресурсів; негативний вплив іноземних неурядових

структур на органи державної влади та місцевого самоврядування; зростання рівня недовіри населення до органів державної та місцевої влади [2]. Значну роль у боротьбі з потенційними загрозами набуває процедура проведення опитування з використанням поліграфа у кадровій роботі, при розкритті і розслідуванні злочинів у роботі з персоналом, ефективністю його використання при розробці слідчих версій тощо. Популярність використання поліграфа відзначається високою точністю обстеження і достовірністю отриманих результатів, оперативністю та іншими факторами, що знижують трудомісткість перевірки та прискорює хід розслідування. При цьому, використання поліграфічних технологій виступає додатковим засобом захисту прав та інтересів законослухняних громадян, з тих чи інших причин втягнутих в орбіту розслідування і що опинилися у стресовій ситуації [3]. Інструментальні методи, розширюючи межі людського сприйняття, дають можливість знизити рівень суб'єктивізму при одержанні й оцінці даних, на яких базуються результати дослідження, а також дозволяють отримати інформацію, виражену в невербальній формі [4].

Впровадження поліграфа в діяльність складових сектору безпеки і оборони визначає необхідність цілеспрямованої підготовки поліграфологів, які могли б здійснювати психофізіологічне дослідження з використанням поліграфа на якісно високому рівні незалежно від того, хто є ініціатором його здійснення. Методика проведення цього виду досліджень відрізняється достатньою складністю, а вірогідність висновку оператора поліграфа (як і при здійсненні будь-якого роду експертизи) прямо залежить від його кваліфікації [3].

Проте відсутність державного регулювання застосування поліграфічних технологій призводить до ситуації, коли в кожній організації, яка застосовує в своїй діяльності поліграфічні технології, виникає своє бачення стосовно цього напрямку діяльності, що зумовлено тим, що підготовку фахівців здійснюють не тільки державні установи а й приватні організації. Як правило, організації, що надають послуги з підготовки спеціалістів по роботі з поліграфом, мають різне бачення та підходи до цієї діяльності, і не пропонують єдиних вимог до процедури проведення опитування, обробки та зберігання інформації, отриманої за допомогою поліграфа. В Україні більшість організацій, що застосовують поліграфічні технології використовують застарілі та громіздкі системи оцінки результатів опитування такі, як: об'єктивна система оцінки Д. Крейпола, системи горизонтального ранжування Н. Гордоном і Ч. Хонтсом, 7-рівневі системи оцінки "Федеральна", "К. Бекстера", "Університету штату Юта" та 3-х бальна система оцінки, яка є спрощеним варіантом 7-бальної системи оцінки. Проте всі ці системи, як показують дослідження, мають ряд суттєвих недоліків, в тому числі: надмірна кількість правил, необхідність застосування вимірювальних інструментів для оцінки реакцій, що ускладнює їх вивчення та коректне застосування, що, на жаль, зустрічається досить часто, та може викривляти одержувані результати, збільшуючи їх внутрішній розкид і нестабільність, погіршуючи тим самим точність і надійність проведених тестів.

З метою запровадження дієвого механізму державного регулювання застосування поліграфічних технологій у секторі безпеки і оборони, виникає необхідність введення єдиних вимог щодо методики обрахунку результатів поліграфічних перевірок в Україні. В основу методики доречно включити емпіричну систему оцінки поліграм, яка вважається найсучаснішою технологією в рамках існуючої методології застосування поліграфа. Вона з'явилась у США в кінці першого десятиліття XXI ст. і набула великої популярності не тільки серед американських поліграфологів, а й серед фахівців в області поліграфа у всьому світі. Ця експертно-візуальна система оцінки результатів тестування на поліграфі названа "емпіричною" тому, що вона була створена на основі величезного обсягу даних, отриманих як у дослідженнях в умовах лабораторій, так і в результаті практичної роботи поліграфологів. Така система може застосовуватися щодо будь-яких форматів методів, які використовують контрольні питання.

Незважаючи на високу ефективність використання зазначеної системи обрахунку результатів за кордоном методика оцінки результатів тестування на основі емпіричної системи оцінки поліграм поліграфі вітчизняними поліграфологами на практиці майже не застосовується. Багато в чому така ситуація обумовлена практично повною відсутністю доступних робіт із цієї тематики та, як наслідок, фрагментарним розумінням методології використання цього типу контрольних запитань, загальних теоретичних положень, що лягли в основу цих тестів. Методики обрахунку результатів поліграфічних перевірок є простим і в той же час виключно ефективним інструментом аналізу результатів тестування на поліграфі. Перевагами запропонованої методики є її зручність і ефективність при використанні. Під час роботи у ній використовуються: три інформативних ознаки (критерії) реакцій, які ще відомі як "параметри Кірчера"; три гранично прості правила присвоєння реакцій числових оцінок (балів); 3-рівнева шкала оцінки реакцій, за допомогою якої можна фіксувати 3 основні події, які спостерігаються в ході тестування: реакція на релевантні питання більше-менше-приблизно дорівнює реакції на контрольні питання [5].

Методика обрахунку результатів поліграфічних перевірок заснована на вивірених наукових принципах і моделях, перевірена на величезному обсязі емпіричних даних. Практика застосування цієї методики підтверджує високу точність і надійність цієї системи оцінки. В силу своєї простоти і наявності зручних допоміжних матеріалів у формі статистичних нормативних таблиць методика обрахунку результатів поліграфічних перевірок вимагає значно менших витрат часу для застосування і є ідеальною для використання при дефіциті часу на прийняття рішення.

Запропонована методика обрахунку результатів поліграфічних перевірок не вимагає ніяких додаткових технічних засобів, включаючи різні комп'ютерні лінійки, для вимірювання інформативних параметрів реакцій. Більш того, в рамках використання цієї системи існує заборона на використання таких допоміжних технічних засобів, оскільки відповідно

до стандарту застосування всі оцінки повинні робитися тільки на основі експертно-візуальних спостережень.

Методика обрахунку результатів поліграфічних перевірок принципово не використовує рекомендовані деякими посібниками числові співвідношення значень інформативних параметрів при оцінці відмінностей в реакціях на релевантні питання і контрольні питання. Це, перш за все, стосується каналів шкірно-гальванічної реакції і артеріального тиску. У абсолютній більшості досліджень запропонована методика демонструє, ефективність (точність, чутливість, вибірковість і надійність висновків) не гірше, а здебільшого і краще традиційних систем числової оцінки поліграм, так як вона заснована на величезному обсязі нормативних емпіричних даних, що дозволяє поліграфологу, що застосовує цю систему оцінки, по завершенні кожного тестування отримувати значення ймовірності можливої помилки висновку, що ним виноситься і вірогідну оцінку його достовірності.

Методика обрахунку результатів поліграфічних перевірок включає такі етапи: оцінка якості поліграм; виявлення ознак реакцій; вибір інформативних ознак, що використовуються при порівнянні фізіологічних реакцій; правила перетворення результатів експертно-візуального порівняння вираженості інформативних ознак в числові оцінки; правила підсумовування балів, привласнених порівнюваним реакціям, і прийняття рішення на основі отриманих балів; вибір порогів прийняття рішення на основі нормативних даних.

Оцінка якості поліграм. На етапі оцінки якості поліграм проводиться загальний якісний аналіз всіх отриманих в ході тестування поліграм з метою визначення їх якості та придатності зареєстрованих реакцій для подальшої оцінки. На цьому етапі забороняється оцінювати реакції, якщо в момент пред'явлення питання фізіологічні показники були спотворені артефактом або характеризувалися очевидною нестабільністю. Попередній аналіз якості зареєстрованих поліграм дозволяє також виявляти ознаки можливої протидії поліграфу.

Виявлення ознак реакцій. На відміну від інших системи оцінки методика обрахунку результатів поліграфічних перевірок не вимагає ніяких вимірювальних пристроїв ні механічних, ні комп'ютерних для порівняльної оцінки реакцій на релевантні та контрольні питання. Існує правило: якщо при порівнянні реакцій на релевантні і контрольні питання у поліграфолога виникає бажання використовувати будь-які вимірювальні засоби або заздалегідь задані співвідношення оцінюваних параметрів, то в цьому випадку він зобов'язаний визнати порівнювані реакції рівними і присвоювати їм нульовий бал.

Реакціями визнаються тільки такі зміни оцінюваних параметрів, які можна впевнено пов'язувати з питаннями, які були пред'явлені, а саме починаються в інтервалі після початку пред'явлення питання і протягом п'яти секунд після відповіді опитуваного на це питання.

Вибір інформативних ознак, які використовуються при порівнянні фізіологічних реакцій. При застосуванні

методики обрахунку результатів поліграфних перевірок повинна використовуватися мінімальна кількість інформативних ознак, які відомі як "параметри Кірчера". Ефективність і надійність "параметрів Кірчера" були доведені численними дослідженнями та численною практикою їх застосування в останні роки. Як уже не раз зазначалося вище, "параметри Кірчера" легко виявляються на поліграмах візуально, є стійкими до протидії тестуванню [5].

Правила перетворення результатів експертно-візуального порівняння вираженості інформативних ознак у числові оцінки. Методика обрахунку результатів поліграфних перевірок передбачає використання 3-рівневої шкали (-1,0; +1) оцінки відмінностей порівнюваних реакцій на релевантні питання і контрольні питання. Перевага 3-рівневого підходу до оцінки реакцій полягає в тому, що він фактично дає відповідь на головне питання чи спостерігається реакція на релевантні питання, яка свідчить про брехню при відповіді на нього. Основним критерієм виявлення нерівності реакцій на зазначені питання є правило: "Чим більше різниця в інформативних параметрах, тим краще".

Методика обрахунку результатів поліграфних перевірок підпорядковується ряду правил присвоєння балів парам порівнюваних реакцій.

Правило № 1: Чим сильніше відмінність, тим краще. Це правило формулюється наступним чином: "Якщо Ви можете бачити різницю в інформативних параметрах реакцій на релевантне питання і відповідне йому контрольне питання, можете вказати на це розходження, обґрунтувати його, то надавайте порівнюваним реакціям оціночні бали "+1" або "-1". Привласнюйте порівнюваним реакціям бал "0", якщо Ви не можете показати і обґрунтувати відмінність в порівнюваних реакціях, якщо інші фахівці можуть бути не згодні з Вашою оцінкою, якщо відмінність у реакціях дійсно виглядає спірно. До уваги повинно прийматися і оцінюватися тільки вираження, очевидна відмінність між реакціями". Ця вимога стосується всіх оцінюваних каналів. Завжди порівнюйте реакцію на релевантні питання з реакцією на контрольні питання відповідно до правил порівняння, розробленими для конкретного формату методу. Найважливіша вимога 1-го правила оцінки реакцій в Емпіричній системі оцінки полягає в тому, що необхідно завжди подвоювати значення балів, що привласнюються в каналі реєстрації шкірно-гальванічної реакції до + /-2. Це автоматично подвоює внесок даного каналу в остаточну оцінку результатів.

Правило № 2: Оцінюйте тільки своєчасні реакції. Методика обрахунку результатів поліграфних перевірок, зокрема, рекомендує: не оцінювати реакції, що почалися до пред'явлення питання, що, в загалі, є очевидним; не оцінювати реакції, що почалися з великою затримкою (більше 5-ти секунд) після відповіді на питання.

Правило № 3: Оцінюйте тільки якісні (неспотворені) реакції. Якісна поліграма, яка підлягає оцінці за допомогою методики обрахунку результатів поліграфних перевірок, повинна мати такі основні ознаки: відсутність артефактів, пов'язаних з рухами опитуваного, його дискомфортом або впливом зовнішніх шумів; відсутність

нестабільності сигналів, що реєструються поліграфом, особливо в момент початку пред'явлення питань; оптимальні рівні посилення каналів, що дозволяють виявляти інформативні ознаки реакцій і порівнювати їх між собою.

Правила підсумовування балів, привласнених порівнюваним реакцій, і прийняття рішення на основі отриманих балів.

Всі присвоєні реакції бали підсумовуються для отримання остаточного висновку за результатами тестування. При цьому використовуються 2 результати підсумовування: єдиний сумарний бал, який виходить в результаті підсумовування всіх отриманих оцінок порівнюваних питань за всіма пред'явленими та індивідуальні сумарні бали, які набирають окремі релевантні питання по тесту в цілому. Вочевидь, сума індивідуальних балів всіх релевантних питань дорівнює Єдиному сумарному балу. Зазначені вище сумарні бали за певними правилами порівнюються з відповідними порогоми прийняття рішення про наявність брехні або її відсутності при відповідях на релевантні питання тесту.

Вибір конкретного правила остаточної оцінки результатів тестування і відповідних порогів прийняття рішення визначається цілями, які передбачається досягти при використанні методики обрахунку результатів поліграфних перевірок, а саме:

- потребою отримати максимальну чутливість тесту щодо виявлення осіб, що брешуть на релевантні питання;

- потребою мати максимальну вибірковість застосованого тесту, що забезпечує найбільшу точність виявлення осіб, які говорять правду у відповідь на релевантні питання;

- бажанням мати збалансовані (приблизно рівні) показники чутливості і вибірковості застосовуваного тесту;

- прагненням досягти максимальної точності прийнятих рішень про брехню і правдивість.

Правило Єдиного сумарного балу. Це найпростіше з усіх використовуваних методикою обрахунку результатів поліграфних перевірок правил прийняття рішення, яке забезпечує його найбільшу точність. Згідно з цим правилом, для отримання остаточного висновку за результатами тестування використовується тільки єдиний сумарний бал по тесту в цілому. Застосування цього правила здійснюється у такий спосіб.

- Якщо отриманий єдиний сумарний бал дорівнює або менше певного порогового значення, встановленого заздалегідь, то впевнено приймається рішення "брехня виявлена".

- Якщо отриманий єдиний сумарний бал дорівнює або більше певного порогового значення, встановленого заздалегідь, то впевнено приймається постанова "брехня не виявлена".

- Якщо отриманий єдиний сумарний бал більше встановленого порогу для прийняття рішення "брехня виявлена", але менше встановленого порогу для прийняття рішення "брехня не виявлена", то в цьому випадку робиться висновок "немає висновку".

Правило Індивідуальних сумарних балів окремих перевірочних питань. Це правило, забезпечує підви-

щення чутливості застосовуваного методу тестування та використовується, наприклад, які додатковий інструмент оцінки в тих випадках, коли застосування правила єдиний сумарний бал показує невизначений результат. Застосування цього правила здійснюється так:

— якщо індивідуальні сумарні бали, отримані всіма (тобто кожним) використаним в тесті релевантним питанням, дорівнюють або перевищують певне порогове значення, встановлене заздалегідь, то впевнено приймається рішення "немає релевантних реакцій" в разі скринінгових досліджень або "брехня не виявлена" в разі однотемних тестувань. В окремих випадках вказане правило може застосовуватися не тільки по відношенню одночасно до всіх використаних в тесті релевантних питань, але і на індивідуальній основі для кожного релевантного питання окремо, щодо якого виносяться укладення "немає релевантних реакцій" або "брехня не виявлена";

— якщо індивідуальний сумарний бал будь-якого (тобто хоча б одного) релевантного питання з числа використаних в тесті дорівнює або менше певного порогового значення, встановленого заздалегідь, то впевнено приймається рішення про наявність "релевантних реакцій" в разі скринінгових досліджень або "брехня не виявлена" в разі однотемних тестувань.

Отже, якщо застосування двох наведених вище правил не дозволяє прийти до однозначного висновку "немає релевантних реакцій" ("брехня не виявлена") або "релевантні реакції" ("брехня виявлена"), результати тестування вважаються невизначеними і приймається рішення по тесту в цілому немає висновку. У тих випадках, коли рішення приймаються у відношенні окремих релевантних питань, по одному або більше питанням приймається постанова "релевантні реакції" або "брехня виявлена", та не допускається робити висновок "немає релевантних реакцій" або "брехня не виявлена" щодо інших релевантних питань тесту. Висновки з цих питань можуть бути тільки невизначені.

Правило двоетапної оцінки.

Суть цього правила дозволяє майже на 50% скоротити кількість невизначених висновків, одночасно підвищуючи чутливість методу і його збалансованість з вибірковою, полягає в послідовному використанні:

1) спочатку правила єдиного сумарного балу;

2) потім, якщо необхідно, правила індивідуального сумарного балу окремих релевантних питань.

1-й етап: застосування правила Єдиного сумарного балу.

Порядок проведення 1-го етапу оцінки наступний. Якщо отриманий єдиний сумарний бал дорівнює або менше певного порогового значення, встановленого заздалегідь, то приймається рішення "брехня виявлена".

Якщо отриманий єдиний сумарний бал дорівнює або більше певного порогового значення, встановленого заздалегідь, то приймається рішення "брехня не виявлена".

Якщо отриманий єдиний сумарний бал більше встановленого порогу для прийняття рішення "брехня виявлена", але менше встановленого порогу для прийняття

рішення "брехня не виявлена", то в цьому випадку робиться висновок "немає висновку".

Якщо застосування правила єдиного сумарного балу призводить до однозначного висновку "брехня виявлена" або "брехня не виявлена", то 2-й етап оцінки не потрібний і не проводиться. Якщо за результатами застосування правила єдиного сумарного балу робиться висновок "немає висновку", виконується 2-й етап.

2-й етап: застосування правила Індивідуальних сумарних балів окремих релевантних питань єдиного сумарного балу по тесту в цілому на цьому етапі не використовується.

Порядок проведення 2-го етапу оцінки такий:

Якщо індивідуальний сумарний бал будь-якого релевантного питання з числа використаних в тесті дорівнює або менше певного порогового значення, встановленого заздалегідь, то приймається рішення "релевантні реакції" (в разі скринінгових досліджень) або "брехня виявлена" (в разі однотемних тестувань) по тесту в цілому. Якщо робиться висновок щодо окремих релевантних питань, то висновок "релевантні реакції" або "брехня виявлена" робиться відносно того релевантного питання, сумарний бал реакцій якого виявиться рівним або менше встановленого порогу.

Якщо жодне релевантне питання з числа використаних в тесті не набирає індивідуального сумарного балу рівного або меншого, ніж визначений поріг, то виносяться невизначений висновок "немає висновку" по тесту в цілому.

Ні в якому разі на 2-му етапі не може бути винесено висновок "немає релевантних реакцій" або "брехня не виявлена".

Вибір порогів прийняття рішення на основі нормативних даних.

Для вибору порога прийняття рішення про брехню або її відсутності та визначенні оцінки ймовірності помилки за результатами конкретного тестування слід використовувати спеціалізовану таблицю, яка розроблена американським поліграфолом Р. Нельсоном.

Застосування методики обрахунку результатів поліграфічних перевірок в цілому характеризується високими показниками точності (> 90%) і непоганим рівнем невизначених результатів (близько 10%). Найбільшу точність забезпечує застосування правила єдиного сумарного балу. У той же час використання двоетапного правила забезпечує більш збалансовані результати за показниками чутливості та вибіркової застосовуваного методу

Проблеми об'єктивності, компетентності, уникнення впливу емоційних та психологічних факторів нерозривно пов'язані з процедурою проведення опитування за допомогою поліграфа. При такому опитуванні завжди є ризик недостатньої компетентності експерта в предметі оцінки, наявність протиріч у відносинах між деякими експертами, потрапляння у сферу корпоративних чи кримінальних інтересів, відсутності конкретики в результатах експертизи, неможливості відслідкувати наслідки результатів експертизи та ін. На шляху вирішення цих проблем впровадження єдиного підходу до процедури обробки

отриманої інформації за допомогою введення методики обрахунку результатів поліграфічних перевірок забезпечить недопущення спекуляцій у трактуванні результатів опитування, дозволить поліграфологу уникнути помилок в остаточній інтерпретації результатів перевірки, підвищить ефективність проведення опитування за допомогою поліграфа.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Підсумовуючи вище сказане можна зробити висновки, що застосування методики обрахунку результатів поліграфічних перевірок у секторі безпеки і оборони України забезпечить поліграфологів точною і надійною, але в той же час максимально простою процедурою оцінки результатів тестування на поліграфі. Обґрунтованість і практична ефективність методики підтверджується численним науковими дослідженнями та відповідно емпіричними даними. Також запропонована методика обрахунку результатів поліграфічних перевірок повинна використовуватися не тільки в державних організаціях, що застосовують в своїй діяльності поліграфічні технології, а також у роботі приватних підприємств та громадських організаціях, які працюють у цьому напрямі. В подальшому доцільно в органах державного управління різних рівнів визначити посадових осіб, які б відповідали за взаємодію з організаціями, що застосовують поліграфічні технології, і керувалися в своїй діяльності Положенням про організацію та порядок застосування поліграфічних технологій в Україні, яке було запропоновано автором у попередніх дослідженнях.

Література:

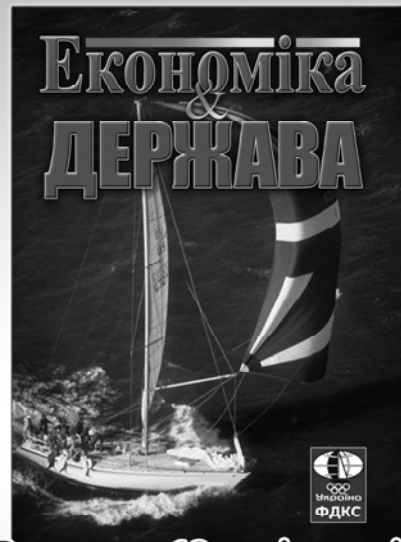
1. Власюк О.С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: Вибр. наук. праці / О.С. Власюк. — К.: НІСД, 2016. — 528 с.
2. Про Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 трав. 2015 р. "Про Стратегію національної безпеки України" [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 26 трав. 2015 р. № 287/2015. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
3. Методи і засоби для тестування оператора поліграфа: монографія / С.М. Злепко, С. В. Тимчик, Р.С. Белзецький, Л.Г. Коваль. — Вінниця: ВНТУ, 2010. — 168 с.
4. Холодный Ю.И. Проблема использования испытаний на полиграфе: приглашение к дискуссии / Ю.И. Холодный, Ю.И. Савельев // Психологический журнал. — 1996. — Т. 17, № 13. — С. 53—69.
5. Meta-Analytic Survey of Criterion Accuracy of Validated Polygraph Techniques [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fapoa.memberclicks.net%2Fassets%2Fdocs%2Fpolygraph_404.pdf&h=ATN9YPQI6R_cUQ8KBfZFHDIQYGHK3eFkkEAWK_-E2xZD5tGYUMi5daQ6OMqERepz16ELK9vutQjE2Spxp9IGz5HZobEjRwKbYv-PidBNXbUC-24Y376y7nzwF8QVysbspBl-eC2buaA

References:

1. Vlasyuk, A.S. (2016), "The national security of Ukraine: evolution of domestic policy", Kyiv, Ukraine.
2. The decision of the Council of national security and defense of Ukraine (2015), The Decree of The President of Ukraine "Strategy of national security of Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> (Accessed 31 May 2017).
3. Zlepko, S.M. Tymchik, S.V. Belzetsky, R.S. and Koval, L.G. (2010), "Methods and tools for testing polygraph operator" [monograph], Vinnitsa, Ukraine.
4. Kholodny, Yu.I. and Saveliev, Yu.I. (1996), "The problem of using polygraph tests: an invitation to a discussion", vol. 13, pp. 53—69.
5. Meta-Analytic Survey of Criterion Accuracy of Validated Polygraph Techniques, available at: https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fapoa.memberclicks.net%2Fassets%2Fdocs%2Fpolygraph_404.pdf&h=ATN9YPQI6R_cUQ8KBfZFHDIQYGHK3eFkkEAWK_-E2xZD5tGYUMi5daQ6OMqERepz16ELK9vutQjE2Spxp9IGz5HZobEjRwKbYv-PidBNXbUC-24Y376y7nzwF8QVysbspBl-eC2buaA (Accessed 31 May 2017).

Стаття надійшла до редакції 27.05.2017 р.

Науково-практичний журнал «ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з ЕКОНОМІКИ

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73